

UNIWERSYTET MEDYCZNY W LUBLINIE

Wydział Nauk o Zdrowiu

KATEDRA ROZWOJU POŁOŻNICTWA

20-081 Lublin, ul. Staszica 4/6

tel. +48 81 448-68-40; +48 81 448-68-42; +48 603 234 560

e-mail: spupalus@umlub.pl spupalus@gmail.com

Kierownik p.o.

Dr hab. n. o zdr. GRAŻYNA IWANOWICZ-PALUS, prof. UM

Lublin, dn. 07.05.2022r.

Dr hab. Grażyna Iwanowicz-Palus, prof. UM

Kierownik p.o. Katedry Rozwoju Położnictwa

Wydział Nauk o Zdrowiu

Uniwersytet Medyczny w Lublinie

**Recenzja rozprawy doktorskiej na stopień doktora nauk medycznych i nauk
o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu
mgr pol. AGNIESZKI SMERDKI**

**„ZASTOSOWANIE PRAKTYKI ZAWODOWEJ OPARTEJ NA DOWODACH
NAUKOWYCH ORAZ POSTRZEGANIE KOMPETENCJI ZAWODOWYCH
W GRUPIE POŁOŻNYCH”**

**wykonana pod kierunkiem promotora prof. dr hab. n. med. Andrzeja Klejewskiego
Kolegium Nauk o Zdrowiu**

Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

Położne w swojej codziennej praktyce zawodowej napotykać na różnego rodzaju sytuacje problemowe, wątpliwości oraz potrzeby pacjentek, podopiecznych, które wymagają podejmowania skutecznej klinicznie decyzji oraz wdrażania odpowiednich interwencji medycznych. W przeszłości, aby znaleźć rozwiązanie, odnoszono się do zdobytej wiedzy, tradycji, rytuałów, nabytych umiejętności oraz własnych wyborów. Współcześnie, do zapewnienia efektywnej, bezpiecznej oraz spełniającej najwyższe standardy opieki nad pacjentem niezbędne jest wykorzystanie aktualnych wyników badań naukowych.

Współczesny sektor opieki zdrowotnej zarówno w Polsce, jak i na świecie ulega ciągłym innowacyjnym zmianom. Prowadzone badania naukowe w istotny sposób udoskonalają opiekę medyczną nad pacjentem oraz umożliwiają wykonywanie czynności medycznych na jak najwyższym poziomie, zgodnie z najnowszymi standardami. Położne, które stanowią grupę zawodową będącą blisko pacjentki są nieodzownym elementem wynikających z tego zmian w systemie opieki zdrowotnej. Stosowanie przez personel położniczy innowacyjnych technik oraz wdrażanie zasad wynikających z paradygmatu EBM i EBP do codziennej pracy umożliwia zapewnienie efektywnej i możliwie najlepszej opieki nad kobietą, w każdym momencie jej życia a także nad jej nowonarodzonym dzieckiem.

Medycyna oparta na najwyższej jakości dowodach naukowych zapewnia świadome, zrozumiałe i uzasadnione podejmowanie decyzji dotyczących opieki nad pacjentką. Kierowanie się zasadami wyznaczonymi przez Evidence-Based Midwifery Practice (EBMP)

nie tylko podnosi poziom profesjonalizmu opieki, lecz także umacnia pozycję położnych w zespole terapeutycznym oraz może pozytywnie wpłynąć na jakość współpracy w zespole terapeutycznym.

W dostępnym światowym, jak i polskim piśmiennictwie naukowym znajdują się publikacje dotyczące oceny wiedzy i postaw wobec praktyki zawodowej opartej na dowodach naukowych wśród pielęgniarek, stanowiąc głównie prace dotyczące zastosowania dowodów naukowych w praktyce pielęgniarskiej.

W piśmiennictwie krajowym nie odnajdujemy doniesień na temat wiedzy, postaw i umiejętności w zakresie zastosowania EBM w praktyce zawodowej. W kontekście powyższych danych tematyka badawcza podjęta przez autorkę niniejszej rozprawy doktorskiej wydaje się być uzasadniona.

Charakterystyka i ocena formalna rozprawy doktorskiej

Przedstawiona do oceny praca doktorska ma formę jednostronnego wydruku komputerowego w twardej oprawie zawierającego 162 ponumerowane strony, w tym zasadniczego tekstu 110 stron. Pozostałą część pracy stanowi piśmiennictwo (s. 111-130), streszczenia w języku polskim (s. 131-132) i w języku angielskim (s. 133-134), spis tabel (s. 135-136), spis rycin (s. 137-138) oraz załączniki (s. 139-162), zawierające m.in. narzędzia badawcze oraz zaświadczenie Komisji Bioetycznej UM w Poznaniu.

W tekście rozprawy zamieszczono 34 tabele, 35 rycin. Lista piśmiennictwa zawiera 212 opisów bibliograficznych. W części początkowej pracy znajduje się trzystronicowy spis treści, pozwalający szybko odnaleźć potrzebny fragment, a jednocześnie dający ogólną orientację w treści rozprawy oraz wykaz skrótów stosowanych w pracy.

Struktura pracy jest dość typowa dla prac badawczych w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu.

Pracę rozpoczyna 1. Wprowadzenie, obejmujące krótką prezentację zawodu położnej, praktyki zawodowej opartej na dowodach naukowych oraz uwarunkowań satysfakcji z pracy i wypalenia zawodowego. W dalszych częściach rozprawy odnajdujemy: 2. Cel pracy; 3. Materiał i metody oraz 4. Wyniki; 5. Dyskusję; 6. Wnioski oraz Bibliografię; Streszczenie w języku polskim; Streszczenie w języku angielskim; Spis tabel; Spis rycin; Załączniki.

W numeracji rozdziałów i podrozdziałów zastosowano system dziesiętny.

Na przeprowadzenie badań uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu z dnia 08 grudnia 2020r.

Język pracy odpowiada regułom języka polskiego. Konstrukcje gramatyczne zdań są poprawne i jasne, także w przypadku długich zdań złożonych. Tekst został sformatowany w akapity, z zachowaniem konsekwencji edytorskiej w zakresie wcięć i rozmieszczenia głównych partii treści. Odstępy międzywierszowe są stałe. Błędy stylistyczne, interpunkcyjne i edytorskie są bardzo sporadyczne i zapewne przypadkowe.

Charakterystyka i ocena merytoryczna rozprawy doktorskiej

Wstęp pracy napisany w oparciu o przegląd poprawnie dobranych 212 pozycji piśmiennictwa dobrze wprowadza czytelnika w zagadnienia będące przedmiotem badań i uzasadnia jej założenia. W rozdziale tym Autorka przedstawia między innymi definicję zawodu położnej, charakterystkę zawodu położnej, kształtowanie się zawodu położnej w latach 1918-1990, pod koniec XX wieku i w XXI wieku, kompetencje położnej według Międzynarodowego Stowarzyszenia Położnych, założenia praktyki zawodowej opartej na dowodach naukowych oraz uwarunkowania satysfakcji z pracy i wypalenia zawodowego.

Należy podkreślić, że opracowanie treści części teoretycznej jest syntetyczne i komunikatywne. Rozważania Autorki są wyczerpujące i dobrze wyrażone, opierają się na właściwie dobranych materiałach źródłowych. Doktorantka wykazała się umiejętnością sprawnego posługiwania się cytowanym piśmiennictwem uwzględniającym znaczący udział obcojęzycznych pozycji medycznych związanych z tematem dysertacji.

Podsumowując, recenzent stwierdza, że Autorka dokonując opisu dotychczasowego stanu wiedzy, uzasadniła potrzebę podjęcia przedstawionej wyżej tematyki badawczej, a praca spełnia wymagane w tym zakresie od rozpraw doktorskich kryteria istotności i poprawności rzeczowej.

Część badawczą rozprawy rozpoczyna prezentacja trzech celów głównych badania, które Doktorantka określiła jako ogólne:

- 1) Zbadanie wiedzy, postawy, częstości wykorzystania i umiejętności w zakresie zastosowania Evidence-Based Practice w praktyce zawodowej oraz postrzegania wybranych kompetencji zawodowych określonych przez International Confederation of Midwives w grupie położnych.
- 2) Zbadanie poziomu wypalenia zawodowego w grupie położnych.
- 3) Zbadanie poziomu satysfakcji zawodowej z pracy w grupie położnych.

Natomiast cele szczegółowe obejmowały:

- 1) Zbadanie zależności między posiadanym wykształceniem położnych a poziomem wiedzy, postawą, częstością wykorzystania i umiejętnościami w zakresie zastosowania Evidence-Based Practice w praktyce zawodowej oraz zbadanie wpływu wykształcenia na postrzeganie wybranych kompetencji zawodowych położnych określonych przez International Confederation of Midwives.
- 2) Zbadanie zależności między stażem pracy w grupie położnych a poziomem wiedzy, postawą, częstością wykorzystania i umiejętnościami w zakresie zastosowania Evidence-Based Practice w praktyce zawodowej oraz zbadanie wpływu stażu pracy na postrzeganie wybranych kompetencji zawodowych położnych określonych przez International Confederation of Midwives.
- 3) Zbadanie zależności między ukończeniem kształcenia podyplomowego w grupie położnych a poziomem wiedzy, postawą, częstością wykorzystania i umiejętnościami w zakresie zastosowania Evidence-Based Practice w praktyce zawodowej oraz zbadanie wpływu ukończenia kształceniem podyplomowym na postrzeganie wybranych kompetencji zawodowych położnych określonych przez International Confederation of Midwives.

- 4) Zbadanie zależności między poziomem wypalenia zawodowego w grupie położnych a poziomem wiedzy, postawą, częstością wykorzystania i umiejętnościami w zakresie zastosowania Evidence-Based Practice w praktyce zawodowej oraz zbadanie wpływu wypalenia zawodowego na postrzeganie wybranych kompetencji zawodowych położnych określonych przez International Confederation of Midwives.
- 5) Zbadanie zależności między poziomem satysfakcji z pracy w grupie położnych a poziomem wiedzy, postawą, częstością wykorzystania i umiejętnościami w zakresie zastosowania Evidence-Based Practice w praktyce zawodowej oraz zbadanie wpływu satysfakcji z pracy na postrzeganie wybranych kompetencji zawodowych położnych określonych przez International Confederation of Midwives.

Pewien niedosyt budzi brak hipotez badawczych.

Badania przeprowadzone zostały w okresie od 11 grudnia 2020 r. do 11 lipca 2021 r., a ze względu na stan epidemiczny w Polsce ankieta była rozpowszechniona w wersji elektronicznej. Kwestionariusz do badań był udostępniony na stronie internetowej Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych, Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych oraz na funpage'u Fundacji na Rzecz Wspierania Położnych im Stanisławy Leszczyńskiej.

Kryterium włączenia do badań stanowiło wykonywanie zawodu położnej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, dobrowolny udział w badaniu oraz wypełnienie ankiety.

W badaniu zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem:

- Standaryzowanego kwestionariusza „Praktyka zawodowa oparta na dowodach naukowych” (Evidence-Based Practice Profile Questionnaire, EBP²Q) - w badaniach wykorzystano cztery podskale: 1) stosunek wobec poszerzania własnych kompetencji dotyczących EBP, 2) postawa wobec EBP w praktyce zawodowej, 3) częstość wykorzystania poszczególnych elementów EBP w codziennej praktyce klinicznej, 4) umiejętności związane z EBP.
- kwestionariusz wypalenia zawodowego (Link Burnout Questionnaire, LBQ), pozwalający na ocenę czterech aspektów wypalenia zawodowego: 1) wyczerpanie psychofizyczne, 2) brak zaangażowania w relacje z pacjentami, 3) poczucie braku skuteczności zawodowej, 4) rozczarowanie
- Minnesocki Kwestionariusz satysfakcji z pracy (Minnesota Satisfaction Questionnaire - MSQ, forma krótka) Minnesocki Kwestionariusz Zadovolenia z Pracy (MSQ-short form)
- Narzędzie do zbadania cech socjodemograficznych i zawodowych
- Narzędzie do zbadania wybranych kompetencji zawodowych położnych obejmujące 29 twierdzeń na temat kompetencji zawodu położnej (ogólne kompetencje, opieka przedciążową oraz przedporodową, opieka podczas porodu i narodzin, opieka ciągła nad kobietą i noworodkiem).

Dobór metod badawczych oceniam jako trafny, korespondujący z postawionym celem badań.

Aby zobiektywizować wyniki badań, doktorantka poddała je analizie statystycznej stosując odpowiednie metody, na właściwym poziomie istotności. Dobór metod statystycznych uważam za prawidłowy, odpowiedni do zakresu przeprowadzonych badań.

Analizę otrzymanych wyników przeprowadzono za pomocą programu MS Excel, IBM SPSS, IBM AMOS 24.0. Do opisu badanej grupy użyto rozkładu poszczególnych wartości, tj. liczebność i wartość procentową. Do analizy kwestionariuszy standaryzowanych użyto dedykowanych kluczy do testów, a wyniki przedstawiono przy pomocy statystyk opisowych.

Przed przystąpieniem do analizy statystycznej zbadano normalność rozkładu testami Shapiro-Wilka i rzetelności Alfa Cronbacha. Za poziom istotności przyjęto $p < 0,05$. W większości wyniki analiz normalności testami Shapiro-Wilka okazały się istotne statystycznie $p < 0,05$. Do analiz porównawczych wykorzystane zostały testy nieparametryczne. Do analiz porównawczych wykorzystano test U Manna-Whitney'a, analizę korelacji przeprowadzono przy pomocy rho Spermmana.

Przeanalizowano założenia modelu teoretycznego. Przeprowadzono analizę modelowania równań strukturalnych (SEM - Structural equations modeling), wykorzystując estymację metodą największej wiarygodności (ang. maximum likelihood). Analizę ścieżek wykonano w celu zbadania relacji między wieloma zmiennymi zależnymi i niezależnymi oraz z możliwością uwzględnienia analizy czynnikowej, których celem jest ustalenie zależności między zmiennymi obserwowalnymi i nieobserwowalnymi (latentnymi) bądź relacji między samymi badanymi czynnikami.

Podsumowując stwierdzam, że zarówno zastosowana metodyka badań oraz metody i narzędzia analizy statystycznej spełniają kryteria poprawności warsztatu naukowego i dobrej praktyki klinicznej. Doktorantka zrealizowała założone cele badawcze.

Wyniki badań zostały przedstawione opisowo na 49 stronach maszynopisu, uzupełnione 34 tabelami oraz 35 rycinami, co ułatwia przekaz i odbiór treści.

W podsumowaniu analizy uzyskanych wyników badań własnych Autorka sformułowała trzy wnioski ogólnie oraz 5 rozbudowanych wniosków szczegółowych wynikających z badań.

Wnioski ogólne:

1) Położne w badanej grupie uzyskały wynik:

- a) umiarkowanie wysoki stosunku wobec poszerzania własnych kompetencji oraz umiejętności dotyczących Evidence-Base Practice oraz umiarkowany w podskali postawy wobec Evidence-Based Practice oraz częstości wykorzystania Evidence-Based Practice w praktyce zawodowej,
- b) wysoki w postrzeganiu kompetencji zawodowych określonych przez International Confederation of Midwives.

2) Położne w badanej grupie zadeklarowały przeciętny poziom satysfakcji z pracy.

3) Położne w badanej grupie reprezentowały umiarkowany poziom wypalenia zawodowego.

Wnioski szczegółowe:

- 1)
  - a) Położne po studiach magisterskich wyżej oceniały kompetencje zawodu położnej określone przez International Confederation of Midwives oraz lepiej oceniały swoje umiejętności i stosunek do poszerzania swoich kompetencji dotyczących Evidence-Based Practice oraz częstość wykorzystywania jej elementów w pracy zawodowej.
  - b) Położne po studium policealnym wyżej oceniały poszczególne kompetencje położnej niż położne po studiach magisterskich oraz niżej oceniały swoje umiejętności związane z Evidence-Based Practice.
- 2)
  - a) Położne z dłuższym stażem pracy miały gorszy stosunek do poszerzania własnych kompetencji dotyczących Evidence-Based Practice, rzadziej wykorzystywały Evidence-Based Practice w codziennej praktyce oraz miały mniejsze umiejętności z tym związane, ale wyżej oceniały postawy wobec wybranych aspektów Evidence-Based Practice, co oznacza, że położne z dłuższym stażem pracy częściej były zdania, że poszukiwanie istotnych dowodów naukowych nie ma zastosowania w praktyce zawodowej.
  - b) Staż pracy badanych położnych nie wpływał na postrzeganie kompetencji zawodu położnej określone przez International Confederation of Midwives.
- 3)
  - a) Położne, które ukończyły kursy specjalistyczne, miały wyższą chęć poszerzania własnych kompetencji dotyczących Evidence-Based Practice oraz wyżej oceniały swoje umiejętności z tym związane.
  - b) Położne, które ukończyły kursy specjalistyczne oraz szkolenia specjalizacyjne, wyżej oceniały kompetencje położnej jako te związane z opieką nad matką i noworodkiem.
- 4)
  - a) Położne z wysokim brakiem zaangażowania w relacje z pacjentem wyżej oceniały postawę wobec wybranych aspektów Evidence-Based Practice.
  - b) Położne wysoce rozczarowane pracą wyżej oceniały postawę wobec wybranych aspektów EBP oraz niżej oceniały swój stosunek wobec poszerzania własnych kompetencji dotyczących EBP.
  - c) Wysokie ogólne wypalenie zawodowe powiązane było z niską oceną stosunku wobec poszerzania własnych kompetencji dotyczących Evidence- Based Practice.
  - d) Nie wykazano związku wypalenia zawodowego z oceną kompetencji położnej określonych przez International Confederation of Midwives.
- 5)
  - a) Położne z wysokim stosunkiem wobec poszerzania własnych kompetencji dotyczących Evidence-Based Practice oraz częściej wykorzystujące jej elementy w codziennej pracy miały wyższy poziom satysfakcji z pracy.
  - b) Położne oceniające wysoko swoją postawę wobec wybranych aspektów Evidence-Based Practice miały niską satysfakcję wewnętrzną i niską satysfakcję ogólną z pracy.

Doktorantka wysunęła również wnioski implikacyjne.

Wskazane jest kształcenie położny z zakresu Evidence-Based Practice. W szczególności należy zwrócić uwagę na edukowanie przyszłych i obecnych położnych w zakresie umiejętności związanych z EBP takich jak umiejętności badawcze, umiejętność krytycznej analizy dowodów naukowych w świetle stosowanych norm oraz umiejętność określenia stopnia wiarygodności uzyskanego dowodu naukowego.

Należy również zapewnić wsparcie merytoryczne i praktyczne położnym z krótkim stażem pracy zarówno ze strony organizacji jak i przełożonych oraz współpracowników jako element przeciwdziałający wypaleniu zawodowemu i wzmacniający ich pewność siebie w zakresie niezbędnych kompetencji.

Na podkreślenie zasługuje oryginalność pracy, ale także jej wartość praktyczna - sędzę, że z jej uniwersalnymi tezami powinni zapoznać się przyszli beneficjenci kolejnych projektów naukowo-badawczych w przedmiotowym zakresie.

O oryginalności rozwiązania danego problemu naukowego stanowi przede wszystkim empiryczna część pracy i podsumowując tę część, pragnę podkreślić, że wyniki zostały opracowane poprawnie i nie budzą zastrzeżeń merytorycznych.

W dalszej części pracy, następuje krytyczna dyskusja wyników własnych na tle badań już opublikowanych, w jakiej części są one zgodne, a w jakiej dostarczają wyników różnych od tych w dostępnych publikacjach i czym można te różnice wytłumaczyć. Im praca więcej wnosi nowych oryginalnych elementów metodycznych tym szerzej należałoby je tutaj omówić, co też uczyniła Doktorantka i potwierdziła tym samym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowo-badawczej.

Streszczenia, zarówno polskojęzyczne, jak i w języku angielskim, odpowiadają zawartości rozprawy i pozwalają się szybko zorientować w jej treści.

Lista bibliografii załącznikowej (piśmiennictwa) zawiera 212 opisów bibliograficznych. Autorka zastosowała typowy dla publikacji w czasopismach bio-medycznych sposób sporządzania bibliografii załącznikowej według kolejności cytowania w tekście. Jest to rozwiązanie typowe i zalecane dla artykułów w czasopismach, jednak w publikacjach o charakterze zwartym, a takim jest praca doktorska, celowym i praktycznym wydaje się zachowanie w bibliografii załącznikowej kolejności alfabetycznej. Rozwiązaniem alternatywnym, mogło być uzupełnienie pracy o alfabetyczny indeks nazwisk cytowanych autorów.

Należy jednak podkreślić, że bibliografia jest bardzo obszerna i starannie dobrana. Zwraca uwagę fakt, że literatura pochodzi głównie z ośrodków zagranicznych, ale również polskich, tym samym autorka analizuje dane związane z prowadzonymi przez nią badaniami zarówno o charakterze międzynarodowym, uniwersalnym, jak i lokalnym. Pod względem merytorycznym dobór pozycji piśmiennictwa jest prawidłowy, adekwatny do omawianego tekstu i myśli Autorki.

Podsumowanie i wniosek końcowy recenzenta

Przedstawiona dysertacja doktorska posiada bardzo mocne, jak i nieliczne słabsze strony opracowania. Pozytywne strony pracy to przede wszystkim:

- trafny wybór tematu, uwzględniający ważność problematyki badawczej, w której istnieje niedostatek wiedzy oraz potrzeby praktyczne
- obszar badań wpisujący się w nurt rozwoju dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o zdrowiu
- samodzielne rozwiązanie problemu badawczego – co przemawia za przygotowaniem Doktorantki do prowadzenia działalności naukowo-badawczej.

Do słabych stron pracy należy zaliczyć nieliczne błędy edytorskie i interpunkcyjne, które nie wpływają, w sposób istotny, na pozytywną ocenę recenzowanego elementu pracy.

Opierając się na całościowej ocenie - stwierdzam, że Autorka, przedstawionej mi do recenzji dysertacji, wykazała się umiejętnością prowadzenia pracy naukowej, właściwym doborem materiału, także rzetelnym i sumiennym podejściem do otrzymanych wyników, jak również niezbędnym w pracy naukowej krytycznym i zwięzłym spojrzeniem na otrzymane wyniki. Autorka wykazała się dużą umiejętnością myślenia syntetyczno-analitycznego oraz dojrzałością naukowca w zakresie krytycznego spojrzenia na swoje badania i badania innych.

Podsumowując, należy podkreślić, iż przedstawiona do recenzji praca stanowi przykład bardzo interesującego opracowania naukowego. W swojej pracy Doktorantka udowodniła, iż potrafi dokonać właściwego doboru w szerokim zakresie metod badawczych, pozwalających na prawidłowe rozwiązanie postawionego celu pracy. Wysoko oceniam nie tylko walory naukowe i poznawcze przedstawionej do recenzji dysertacji, ale również wiedzę i umiejętności praktyczne Doktorantki, które w niniejszej pracy zostały ujawnione.

W mojej opinii oceniana praca spełnia wymagane od rozpraw doktorskich kryteria istotności i poprawności rzeczowej.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr poł. Agnieszki Smerdki pt.: *„Zastosowanie praktyki zawodowej opartej na dowodach naukowych oraz postrzeganie kompetencji zawodowych w grupie położnych”*, spełnia wymogi stawiane rozprawom naukowym na stopień doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu określone w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora* (Dz.U. 2018 poz. 261) w związku z art. 179 ust. 1 *Ustawy z dnia 3 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2018 poz. 1669), stanowiąc oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, a Doktorantka wykazała się ogólną wiedzą teoretyczną w danej dziedzinie i dyscyplinie naukowej oraz posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Mam więc zaszczyt przedłożyć Wysokiej Radzie Kolegium Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu moją pozytywną ocenę

rozprawy wraz z wnioskiem o dopuszczenie Doktorantki mgr poł. Agnieszki Smerdki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab. n. o zdr. Grażyna Iwanowicz-Palus, prof. UM
Kierownik p.o. Katedry Rozwoju Położnictwa
WNoZ UM w Lublinie
/dokument podpisany elektronicznie/